Het Joodsche Volk en de Oorlog

DOOR

HENRI EDERSHEIM.

ARNHEM 1915.

BOEK- EN BROCHURENHANDEL VAN DEN
- NEDERLANDSCHEN ZIONISTENBOND -

Boek- & Handelsdrukkerij D. GROENHEIM, Doetinchem.

Het Joodsche Volk en de Oorlog.

Welhaast twintig eeuwen thans is de toestand van het Joodsche volk onzegbaar treurig. Zijne geschiedenis is een aaneengeschakeld verhaal van ellende, van rampspoeden, van vervolging. Iedere tijd bracht, in de vormen van dien tijd, nieuw ongeluk over Israël. En telkenmale bleken hersenschimmig de voortdurend opnieuw opkomende verwachtingen, dat eene volgende periode in de beschavingsgeschiedenis der menschheid de oplossing zou brengen van het Joodsche vraagstuk. Het Joodsche vraagstuk bleef, al wisselden vaak de vormen, waarin het zich openbaarde.

Tweeduizend jaren trekt thans het Joodsche volk in nimmer eindigenden zwerftocht door de wereld. Tweeduizend jaren lang leeft het Joodsche volk onder uitzonderingswetten, onder rechtsverkrachting, onder geweldpleging en mishandeling, onder den instinctmatigen afkeer van de groote menigte, onder den wetenschappelijk geconstrueerden tegenzin van kunstenaars en geleerden. Ongeteld zijn de diensten, die in alle deze eeuwen, op elk gebied der beschaving, in wetenschap en kunst, in handel en industrie, de Joden, als burgers en als menschen, den Staten en der menschheid hebben bewezen, zonder dat deze diensten ooit het Joodsche volk en den roep, dien het genoot, zijn ten goede gekomen. Maar ongeteld ook zijn de vergrijpen, waarvan men ten onrechte of met reden, Joden, die toch òòk slechts menschen zijn, heeft beschuldigd, vergrijpen, die telkens opnieuw aan heel het Joodsche volk ten schande zijn aangerekend.

Zoo nog is het Joodsche vraagstuk, thans in de twintigste eeuw der Christelijke jaartelling, zoo het lot van dit ons Joodsche volk — in dezen tijd, nu de Europeesche oorlog de rij zijner rampspoeden komt vermeerderen in eene mate, in een omvang en met eene hevigheid, die zelfs in onze Joodsche geschiedenis maar zelden valt te vermelden.

Van het algemeen leed, dat deze oorlog brengt over allen, die direct of zijdelings in hem zijn betrokken, draagt ons Joodsche volk waarlijk ruimschoots zijn deel. Het aantal Joodsche soldaten, dat thans mede optrekt in de legers der strijdende natiën, is in vele landen grooter dan het aandeel van het Joodsche volk in de bevolkingscijfers dier landen. Grooter dus ook is naar verhouding zijn aandeel aan dooden, aan voor het leven verminkten, aan uiteengerukte gezinnen, aan weduwen en weezen. In alle landen vervullen de Joden in volle opofferingsgezindheid den plicht met de wapenen in de hand pal te staan voor het land, waarvan zij burgers zijn — vaak burgers zonder rechten, of burgers zonder aanzien. Zij doen dit in het volle bewustzijn van hun plicht — ook al wordt de vervulling van dien plicht in waarlijk niet geringe mate verzwaard door de gedachte, die thans brandend leeft op den bodem van bijna elk Joodsch hart, dat honderdduizenden Joodsche soldaten op alle slagvelden van Europa staan, de wapenen in de hand, tegenover elkander, tegenover mede-Joden, medebroeders, zonen van één en hetzelfde volk.

De economische gevolgen van den oorlog, ook deze dragen de Joden zeker in niet geringer mate dan de anderen dit doen. De schijn,

die de bijzondere werkzaamheid, de bijzondere ontplooiing van energie van naar verhouding slechts uiterst weinige Joden zoo licht kan wekken, moge hier tot het trekken van andere conclusies aanvankelijk aanleiding geven, — zoo ooit, dan bedriegt hier de schijn. Reeds in West-Europa, waar duizenden Joden werkzaam zijn in bedrijfstakken als het confectievak, de diamantindustrie, of als kleine kooplieden en venters, ondervinden zij in hevige mate den terugslag in het economisch leven. Maar heel veel erger nog is de toestand in Oost-Europa. Zeven millioen Joden leven in Polen, in de Ansiedlungsrayons van Rusland, in Galicië, de Bukowina. Zeven millioen Joden leven in deze landen en verdienden daar, reeds vóór den oorlog, met steeds stijgende inspanning een steeds schameler stuk brood. De langzame, maar gestage industrialiseering en kapitaliseering der productiemethoden in deze streken, gevoegd bij de wettelijke of feitelijke onderdrukking van de zijde der autoriteiten, gevoegd, vooral ook, bij de steeds toenemende vijandelijkheid der omwonende bevolking, die zich in de laatste jaren had geuit tot zelfs in dezen vreeselijken vorm: den boycot — dit alles had toch reeds de draagkracht der Joodsche bevolking in deze streken tot bijna nul gereduceerd. En in deze landen wordt thans de groote strijd in Oost-Europa gestreden. Thans strijden daar, onder den wisselenden krijgskans, millioenen-legers, is het ten prooi aan alle de gruwelen van den modernen oorlog. Het land, de steden en de dorpen, zij worden verwoest, en wat nog gespaard blijft voor deze vernieling, wordt leeggeplunderd of leeggehaald, ter voorziening in de reusachtige behoeften van de ontzaglijke legers.

Waarlijk, van het algemeene leed, dat de oorlog brengt over hen, die er direct of zijdelings in betrokken zijn, draagt ons Joodsche volk wèl ruimschoots zijn deel.

Maar helaas, het is niet alleen dit groote deel van de algemeene ellende, dat in deze tijden het Joodsche volk te dragen is opgelegd. Het treft, gelijk welhaast steeds in de geschiedenis het geval bleek, ook ditmaal wederom het bijzondere Joodsche leed. Want dit staat reeds thans wel onomstootelijk vast, dat de Joodsche bevolking in Russisch Polen en het door Rnsland bezette Galicië meer nog te lijden heeft, dan direct oorlogsleed alleen. Dit staat wel vast, dat zij te lijden heeft op bijzondere wijze, in bijzondere mate, omdat zij eene *Joodsche* bevolking is.

Welken omvang de Jodenvervolgingen in dit gebied hebben aangenomen is thans nog niet nauwkeurig na te gaan. Want terwijl de officiëele Russische berichten ontkennen, dat Jodenvervolgingen zouden zijn voorgekomen, bereiken ons van Duitsche zijde tal van, met allerlei bijzonderheden gestaafde mededeelingen omtrent vervolgingen van ontzettende hevigheid. Een tendenz tot overdrijven zal in deze Duitsche berichten stellig wel aanwezig zijn, maar toch is er alle grond om aan te nemen, dat zij in hoofdzaak op waarheid berusten.

Een oogenblik, in het begin van den oorlog, scheen het, alsof het Russisch Gouvernement tegenover zijne Joodsche onderdanen eene ongewoon milde houding aan zou nemen. Zelfs werden geruchten verbreid omtrent plannen, die in voorbereiding waren, om de uitzonderingsbepalingen ten aanzien van de Joden in te trekken. En het bericht, het moge waar zijn dan wel verzonnen, dat de Tsaar eene publicatie had

gericht tot zijne „lieve Joden", mag worden beschouwd als teekenend voor de stemming van de Russische regeering op dit moment van den oorlog. Maar, gelijk te verwachten was, slechts kort heeft deze phase geduurd, en spoedig werd het nieuws uit Rusland, dat overigens slechts uiterst schaarsch tot ons komt, een geheel ander. Van de schoone plannen ten opzichte der Joden verluidde niets meer; in de Doema werd zelfs verklaard, dat op dit oogenblik voor de Joden niets gedaan kan worden. Integendeel, het aantal beperkende bepalingen werd uitgebreid, en telkens opnieuw werd van zulke beperkingen in de vijandelijke, maar ook in de bevriende of neutrale pers melding gemaakt. En bovenal, er bereikten ons berichten omtrent een ontzettend aantal pogromen van gruwelijke hevigheid, van mishandelingen, plunderingen, moord en doodslag, executies, provocaties en denunciaties zonder tal.

Veel van dit alles *moet* waar zijn. Behalve nog het feit, dat meerdere van deze berichten té feitelijk en té goed gedocumenteerd zijn om tegenspraak toe te laten, pleiten ook tal van andere gronden voor hunne groote waarschijnlijkheid. Zoo kan er, naast de oorzaken die reeds in normale tijden de politiek van de Russische regeering tegenover de Joden beheerschen — waarop in dit bestek niet kan worden ingegaan — op gewezen worden dat in Rusland de partij, die den oorlog schijnt te hebben gewild, het gezag in handen heeft; en juist deze partij is de bij uitstek nationaal-chauvinistische, bureaucratische, reactionaire, antisemietische. Er kan op gewezen worden, dat het succes in den oorlog zeker niet zoo groot is als men in Rusland had gehoopt en verwacht, en dat in nauw verband tot dit succes staat de binnenlandsche politiek, ook en vooral die tegenover de Joden. Zoo moet worden bedacht, dat men thans, veel minder nog dan anders, het buitenland behoeft te ontzien, en dat dus ook deze factor, die vaak voor de Joden gunstig heeft gewerkt, nu wel geheel is uitgeschakeld.

En alsof dit alles dan nog niet genoeg is, komt hierbij nu nog de Poolsche quaestie. Het Poolsche volk toch is in dezen oorlog in eene zeer bijzondere positie geraakt. Terwijl van beide zijden den Polen het uitzicht is geopend op een min of meer volledig herstel der zoo vurig begeerde nationale onafhankelijkheid, wordt juist in het Poolsche land met sterke wisselvalligheid de oorlog gevoerd. En telkens nu benutten de Polen de gelegenheid om bij de Russische aanvoerders de Joden te beschuldigen van verraad aan de Russische zaak. Geheel ten onrechte zeker, maar meestal met een oppervlakkigen schijn van recht, geboren uit de omstandigheid, dat de Joden bijna steeds de eenigen zijn in het Poolsche land, tegenover wie de Duitschers zich verstaanbaar kunnen maken, en die daarom voortdurend met de Duitsche legers in contact komen. De Russen zijn maar al te zeer geneigd om aan dergelijke beschuldigingen een willig oor te leenen. En de Polen treden maar al te gaarne op als aanklagers van het Joodsche volk, wellicht ook om het politieke spel te bemantelen, dat thans door vele Polen wordt gespeeld, maar bovenal omdat het Poolsche volk, veel meer nog dan het Russische in al zijne gelederen antisemietisch is, reeds jaren lang, maar in het bijzonder sinds de niets ontziende campagne, die in Polen tegen de Joden wordt gevoerd.

Zoo is het heden. Maar troosteloozer nog dan dit heden zijn de

vooruitzichten voor de toekomst van het Jodendom na den oorlog, in ideëelen, zoowel als in materiëelen zin.

Bij alle volkeren, die in dezen oorlog betrokken zijn, bij alle zonder uitzondering, mag eene ontzaggelijke, maar ook ontzagwekkende krachtsontplooiing, een plichtsbesef en eene opofferingsgezindheid worden geconstateerd, die het gevolg zijn van de bij alle levende overtuiging, dat het bestaan, de toekomst, de bloei en de grootheid van het eigen volk op het spel staan, in eene zelfde trouwe plichtsbetrachting, met eene zelfde trouwe offervaardigheid, brengen ook de Joden have en goed, lijf en leven ten offer aan de landen van hun staatsburgerschap. Maar al mogen de Joodsche burgers hieruit de voldoening putten, die het besef der vervulling van den plicht, hun door historie en milieu duur doch onvermijdelijk opgelegd, hun geeft — schrijnend leeft in hen de gedachte, dat, terwijl de volkskracht van alle natiën uit deze worsteling gelouterd en versterkt te voorschijn treedt, de eigen Joodsche volkskracht in ontzaggelijke mate wordt geteisterd en verzwakt. Wat baat het, wanneer thans dagelijks de legende van de Joodsche lafheid door de feiten wordt gelogenstraft? Is dit niet telkens opnieuw in de geschiedenis het geval geweest en rust niet nog ook thans deze blaam op het Joodsche volk als geheel? Wat baat een tijdelijke Godsvrede — die feitelijk tegenover de Joden nog niet eens overal een volledige is — wanneer na den oorlog een — wellicht nog verscherpte — toestand terugkeert, gelijk aan dien, die thans twintig eeuwen oud is? Wat baat dit weinige tegenover het leed en de zwakheid van een volk, dat thans opnieuw de gruwzame gedachte heeft te dragen, dat zijne zonen op alle slagvelden van Europa tegenover elkander staan? Wat baat dit weinige tegenover de nu zelfs nog niet te overziene verwoesting aan Joodsche cultuurwaarden, aan onmisbare levensvoorwaarden, voor dit nog zoozeer in eene oude cultuur worstelend volk, aan òòk voor de Joodsche toekomst onmisbare levensvoorwaarden, die thans in de Joodsche centra van Oost-Europa wordt aangericht?

Wat baat dit alles, wanneer zelfs reeds nu bij de Joden het vertrouwen ontbreekt, dat wat thans wordt geleden en gestreden, ook werkelijk na den oorlog den Joden zal worden ten goede gerekend in de landen, voor welke zij zich thans offeren? In Duitschland en in Oostenrijk, beide, wordt reeds op dit oogenblik van eene zijde, die in normale tijden zeker niet lijdt aan overmatige vrees voor antisemietisme, wordt van Joodsch-nationale zijde allerwege materiaal verzameld voor „Jüdische Kriegsarchive", die weder moeten dienen om te getuigen tegenover het na den oorlog verwacht antisemietisme. In Engeland ook verzamelt met hetzelfde, zij het minder bewust gevoeld en minder duidelijk uitgesproken doel, het invloedrijkste Joodsche blad ter wereld, de „Jewish Chronicle" een „Jewish Honour Record", eene lijst van alle Joodsche krijgslieden in Engelschen dienst, om deze na den oorlog den Koning van Engeland aan te bieden.

Uit Oostenrijk bereiken ons langzamerhand berichten omtrent een nu reeds steeds krasser wordend antisemietisme.

En in Rusland? Daar heeft de Minister van Buitenlandsche Zaken, Sasonoff, in een interview met den bekenden Engelschen publicist Stephan Graham, zich in dien zin uitgelaten, dat voor de Russisch-Poolsche Joden bij het sluiten van den vrede iets zou moeten worden

gedaan ter vergemakkelijking van .... hunne emigratie naar Amerika!

Emigratie, dit is het lot, dat ongetelden Joden wacht, als eens de vrede zal zijn gesloten. Honderdduizend Joden gemiddeld trokken reeds vóór den oorlog jaarlijks uit Oost-Europa naar de nieuwe wereld, honderdduizend trieste emigranten, tegemoet trekkend de onzekere toekomst in het verre land. Het land, dat hun wel de vrijheid belooft, meer veiligheid van persoon en goederen, maar volstrekt *niet* steeds meer welvaart, een meer onbekommerd bestaan. Want in het reusachtig Ghetto van New-York, de stad met haar bijna één millioen Joodsche inwoners, is de toestand van de Joodsche bevolking — van de groote massa althans — wel verre van gunstig, verre van opwekkend. En waarlijk niet gunstiger, veeleer nog slechter is de toestand van de Joodsche immigranten in de Staten van Zuid-Amerika, die reeds vóór den oorlog eene zware economische crisis hadden te doorstaan.

Honderdduizend Joden gemiddeld per jaar waren het reeds vóór den oorlog? Hoevelen zullen het straks zijn, als de vrede gesloten is? Hoevelen zullen dàn grijpen naar dit rampzalig redmiddel in hoogsten nood, dat de emigratie is? Maar dan ook nog: voor hoevelen, die boven het lot, dat in Oost-Europa het hunne is, nog de emigratie verkiezen, voor hoevelen zal deze emigratie *mogelijk* blijken?

Steeds meer toch bemoeilijken de overzeesche landen de immigratie der bezitloozen. Steeds krachtiger wordt de drang vooral van de zijde der georganiseerde arbeiders, tot wering der elementen, die de met moeite en opofferingen verkregen gunstiger arbeidsvoorwaarden en hoogeren loonstandaard telkens opnieuw in gevaar brengen. Alle landen zonder onderscheid: Engeland, Canada, de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, de Zuid-Amerikaansche republieken, het Zuid-Afrikaansch en het Australisch Gemeenebest, alle hebben hunne immigratiewetgeving, die steeds met minder toegeeflijkheid wordt toegepast, steeds door nieuwe beperkende bepalingen wordt verscherpt. De tendenz tot deze beperking der immigratie van bezitloozen, zij is in alle deze landen aanwezig — in hooge mate ook in het belangrijkste: in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, waar slechts een reeds voor de tweede maal uitgesproken presidiaal veto — thans van president Wilson — heeft verhinderd, dat de wet van kracht werd, die aan alle analphabeten den toegang tot de Vereenigde Staten ontzegde!

Stellig zal er dan ook in de toekomst rekening gehouden moeten worden met de groote waarschijnlijkheid, dat in àlle immigratielanden de mogelijkheid tot immigratie in belangrijke mate zal kunnen worden beperkt, als na den oorlog de eindelooze stroom van landverhuizers de zee zal beginnen over te trekken.

Wel is het een somber beeld, het beeld dat de toekomst van het Joodsche volk biedt na dezen oorlog, die reeds het Joodsche heden zoo ontzettend droevig maakt!

Één lichtpunt echter wordt door sommigen in deze duisternis gezien: de verwachting, dat na dezen oorlog het Joodsche vraagstuk dichter tot zijne oplossing zal worden gebracht, doordat bij den komenden vrede voor het Joodsche volk „iets zal worden gedaan”. Men grondt deze verwachting dan op datgene, dat in den laatsten tijd, in het bij-

zonder van Engelsche zijde, wordt gesproken en geschreven over „Judea voor de Joden" of — in het andere politieke kamp — op de mogelijkheid van eene succesvolle interventie van de Duitsche regeering bij het bevriende Turkije, eveneens in verband met Palestina.

Het Joodsche volk is in al zijne ellende van een waarlijk diep tragisch optimisme en maar al te zeer is het geneigd telkens weer geloof te hechten aan elke voorspelling omtrent eene ophanden zijnde verbetering in zijn droevig lot. Maar helaas heeft de geschiedenis ons geleerd, met hoe weinig vertrouwen wij tegenover dergelijke voorspellingen moeten staan. Deze geschiedenis toch heeft ons kunnen doen zien, hoe beloften tot interventie ten bate der Joden nog niet steeds werkelijkheid plegen te worden en hoe zulke, wèl in vervulling gegane toezeggingen nog niet steeds het bedoelde gevolg hebben bereikt. Is niet — om één voorbeeld aan te halen — in het verdrag van Berlijn zulk eene interventie der mogendheden ten bate van de Joden in Rumenië bezegeld geworden, en is niet thans — vijf en dertig jaren later — de toestand der Rumeensche Joden nog steeds diep treurig?

Maar het zijn niet alleen historische overwegingen, die er toe moeten leiden aan voorspellingen van eene interventie ten bate der Joden ter aanstaande vredesconferentie eene slechts zeer geringe waarde toe te kennen. In de eerste plaats moet reeds worden bedacht, dat zoowel de van Engelsche als van Duitsche zijde uitgesproken verwachtingen gebaseerd zijn op het vertrouwen in eene eindelijke volledige zegepraal in den strijd van de eene, dan wel van de andere partij, eene zegepraal, die voor den neutralen beschouwer wel steeds minder waarschijnlijk wordt. Vooral zwaar echter moeten deze gronden wegen: Deze oorlog, hij is in wezen een strijd om de reëele belangen der oorlogvoerende partijen. Over deze belangen beslist thans het succes op de slagvelden, het uithoudingsvermogen in het eigen land. En deze successen, dit uithoudingsvermogen zijn dan weder de factoren, die de basis zullen vormen van de onderhandelingen, die aan het sluiten van den vrede vooraf zullen gaan. En nu moge de oplossing van het Joodsche vraagstuk voor ons Joden het groote, vitale belang zijn, en al moge zij voor de volkeren, in meerdere of in mindere mate, eene nuttige zijn, voor hèn is het Joodsche vraagstuk toch slechts een minimaal onderdeel van de vele en groote belangen, die de hunne zijn, een allerminimaalst onderdeel vooral van de belangen, waarover thàns wordt gestreden, dàn zal worden beslist. Het Joodsche volk, het is geen macht onder de machten, die thans in oorlog zijn; het Joodsche volk zal dus ook geen invloed kunnen oefenen op de beslissing der volkeren. Het Joodsche vraagstuk, het is geen vitaal belang onder de belangen, waarover thans gestreden wordt; het Joodsche vraagstuk zal dus ook slechts eene alleruiterst bescheiden plaats kunnen innemen onder de belangen, waarover ten slotte zal moeten worden beslist.

Maar zelfs, wanneer dit wèl het geval zou zijn, wanneer wèl voor ons volk ter komende vredesconferentie iets zou worden bereikt, en bovendien dan ook dit bereikte nog werkelijkheid zou worden — ook dan nog rijst de vraag of hiervan eene *blijvende* verbetering in het lot van het Joodsche volk het gevolg zou kunnen zijn. Aan sterken twijfel toch moet het onderhevig zijn, of het Joodsche volk waarlijk blijvend kan zijn gediend door eene lotsverbetering, die de overwinnaar in den

oorlog van 1914 den overwonnene als eene der vredesvoorwaarden op zou leggen — of wel ook de conferentie der mogendheden in onderling overleg het hierbij immers zoo allernauwst betrokken Turkije voor zou schrijven. Afgezien nog hiervan, of waarlijk het Joodsche volk op dit moment geheel gereed zou zijn om zulk een geschenk der mogendheden te aanvaarden — moet bovendien en voor alles de vraag of zulk eene van buiten af komende, het Joodsche volk geschonken oplossing van het Joodsche vraagstuk ook inderdaad eene blijvende beteekenis zou hebben, ontkennend worden beantwoord, op grond van alles wat ons het Zionisme heeft geleerd, op dien grond bovenal, dat niet van buiten af alléén de oplossing van het Joodsche vraagstuk is te verwachten.

Het Zionisme, meer dan ooit wijst dit alleen ons den weg, die tot de blijvende oplossing van het Joodsche vraagstuk voeren kan, voeren zàl. Meer dan ooit, ook in dezen tijd, ongeacht de schade, die ook aan het Zionisme niet gespaard is gebleven.

Want het behoeft allerminst te worden verheeld, dat door het Zionisme zulke schade is geleden. Onmogelijkheid of bemoeielijking der organisatorische en propagandistische werkzaamheid in vele landen, het verlies — helaas ook — van vele trouwe medearbeiders, slachtoffers van den oorlog, de verwoesting van tallooze existenties, die, zoowel het inwendig leven der Beweging, als hare propagandamogelijkheid naar buiten treft — financiëele schade voor onze verschillende instituten — aan dit alles is ook onze wereldbeweging allerminst ontkomen. Maar — hoe hard ook op zichzelf — vormt dit alles slechts eene tijdelijke schade, en de geschiedenis onzer Beweging is er een waarborg voor, dat trouwe, gestage arbeid, verhoogde krachtsinspanning, deze verliezen spoedig zullen hebben hersteld — als eenmaal de vrede zal zijn gesloten.

Maar bitterder leed is door den oorlog nog over het Zionisme — over heel het Joodsche volk gebracht door de gebeurtenissen in Palestina. Wel zijn de uiterst alarmeerende berichten, die ons voor eenigen tijd bereikten over den toestand in Palestina en over de positie van het Zionisme daar te lande, gelukkig reeds tot véél kleiner omvang terug gebracht, en hebben zij plaats gemaakt voor mededeelingen, die tot hoopvoller vooruitzichten aanleiding geven — toch treft ons het lot van ons Joodsche land als eene zware ramp.

Want daar in het Joodsche land was in de laatste jaren, onder den krachtigen drang der jong-Joodsche denkbeelden, de grondslag gelegd voor de verwerkelijking van de Idee, die reeds, zoolang als de Joodsche Ballingschap duurt, onuitroeibaar heeft geleefd in de hoofden en de harten van de breede lagen van ons volk — telkens wederom tot uiting kwam in daden en geschriften van de allerbesten onzer: de Idee, dat de toekomst van ons Joodsche volk, èn het einde van alle zijne nooden ligt in het eigen Joodsche land. Aan de verwerkelijking van deze Idee, aan het voorbereiden van die toekomst waren wij Zionisten begonnen, dankbaar daarbij gebruik makend van wat reeds vele geslachten van voorouders hadden gedacht en gewrocht, maar dit omvormend zóó, als geboden werd door ons Zionistisch inzicht: dat slechts een volk een volk geneest. En veel van den arbeid, dien wij jaar voor jaar, maand voor maand, dag voor dag hebben verricht, nu eens struikelend, dan weer opstaand, onder bezwaren zonder tal —

maar met onverflauwd enthousiasme, en met steeds stijgend succes — veel van dien arbeid ondervindt thans in hevige mate den terugslag van den oorlog. En de vernietiging van veel, wat zoo moeizaam is gewrocht, treft ons vooral hierom zoo hevig, omdat deze vernietiging niet alleen beduidt schade voor het heden — maar bovenal schade aan den arbeid, door ons verricht voor de toekomst van heel ons volk.

Maar — ten slotte — ook deze schade is slechts tijdelijk. Wij allen weten, dat wij Zionisten, zoo spoedig als de tijden ons daartoe opnieuw de mogelijkheid zullen geven — onvermoeid zullen arbeiden aan den opbouw, aan den herbouw zoo het moet, van de Joodsche toekomst in het Joodsche land.

Want ook deze gebeurtenissen — hoe droevig ook — hebben geen oogenblik ook maar aangetast de grondpeilers, waarop ons Zionisme rust. Integendeel, alle gebeurtenissen van den laatsten tijd, zonder uitzondering, hebben de lessen bevestigd, die wij Zionisten thans reeds bijna twintig jaar het Joodsche volk onophoudelijk voorhouden. Geleerd toch hebben ons deze tijden — sterker dan ooit — dat de oplossing van het Joodsche vraagstuk *niet* ligt in den vooruitgang der beschaving, in de „broederschap der volkeren", maar ligt, vóór alles, in de eigen, welbegrepen nationale Gedachte, de nationale gedachte, waarvan de kracht in dezen oorlog, sterker dan ooit, in hare beteekenis voor àlle volkeren is gebleken, ligt bovenal in den eigen arbeid aan eigen zaak, voor het eigen volk, voor het eigen land.

Arbeid in het Zionisme, arbeid voor Palestina — dit is de oplossing van het Joodsche vraagstuk. En dezen arbeid — waarvoor geen enkele voorwaarde door dezen oorlog anders dan tijdelijk is verzwaard, waarvoor veeleer in de toekomst de voorwaarden in belangrijke mate gunstiger zijn geworden — dezen arbeid zal ons Joodsche volk, als eenmaal de vrede zal zijn gesloten, krachtiger, doelbewuster dan ooit hebben ter hand te nemen.

En wij — Nederlandsche Joden, die reeds in normale tijden behooren tot de allergelukkigsten van ons ongelukkig volk, maar thans, gespaard voor den gruwel van den oorlog, bevoorrecht zijn boven ongetelde millioenen — wij Nederlandsche Joden zullen aan dien arbeid dit deel moeten hebben, dat geëvenredigd is aan de plaats, die wij thans innemen onder onze broeders.

Dit zij dan voor ons de les, die wij hebben te leeren uit de gruwelen van dezen tijd — uit al de ellende, die deze oorlog in zoo ontzettende mate bovenal over ons volk heeft gebracht. En wanneer dan voor velen deze les zou zijn geworden tot eene aansporing om hunne plicht te vervullen, waartoe ons volk het recht heeft hen te roepen — dan ware al deze ellende ten minste niet volkomen om niet geleden.

Zoo zij het!

HENRI EDERSHEIM.

ADAR 6575.

FEBRUARI 1915.